

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 716/2021-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 6Tpo/300/2021 z 29. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 6 a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“). Tiež navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodovanie, prikázať prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je obvinený zo zločinu daňového podvodu podľa § 277a ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona (ďalej len „TZ“) s poukazom na § 138 písm. i) TZ v súbehu so zločinom skrátenia dane a poisťného podľa § 276 ods. 1 ods. 2 písm. c) a d) TZ s poukazom na § 138 písm. i) TZ.

3. Na základe návrhu prokurátora Okresnej prokuratúry Trnava na vzatie sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku (ďalej len „TP“) rozhodol sudca pre prípravné konanie Okresného súdu Trnava uznesením č. k. 3Tp/40/2021 z 22. júla 2021, ktorý v bode VI tohto uznesenia nevyhovел návrhu prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby.

4. Na základe sťažnosti prokurátora krajský súd napadnutým uznesením zrušil uznesenie okresného súdu v časti nevyhovenia návrhu na vzatie do väzby sťažovateľa. Sťažovateľ bol vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) TP a jeho žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) TP krajský súd zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Podľa sťažovateľa je napadnuté uznesenie arbitrárne a krajský súd sa nevysporiadal s reálnou existenciou väzobného dôvodu a hlavne námietkami sťažovateľa. Krajský súd poukázal na rozsiahlosť trestnej činnosti bez vykonania akejkoľvek analýzy skutkov, za ktoré je sťažovateľ stíhaný. Podľa sťažovateľa orgány činné v trestnom konaní účelovo „nadkvalifikovali“ spôsobenú škodu, a to zahrnutím dvojnásobnej dane z pridanej hodnoty, čo krajský súd opomenul zdôvodniť. Rovnako krajský súd nedal sťažovateľovi odpoveď na námietku nenaplnenia kvalifikačného znaku podľa § 138 písm. i) TZ, ale iba si osvojil tvrdenie prokurátora o systematickej rozsiahlej daňovej trestnej činnosti páchanej po dlhší čas prepracovaným a sofistikovaným spôsobom organizovanou skupinou.

6. Podľa sťažovateľa krajský súd nezohľadnil účelovosť a formálnosť rozhodnutia prokurátora, ktorý navrhol väzobné stíhanie iba voči osobám, ktoré sa ku skutkom nepriznali, a tým len dokreslil celkovú arbitrárnosť napadnutého uznesenia. Krajský súd bez vyrovnania sa so sťažnosťou súhlasil s názorom prokurátora, že v prípade sťažovateľa ide o spáchanie skutkov vyššou formou trestnej činnosti, a to organizovanou skupinou. Krajský súd za relevantné považoval aj to, že v prípade sťažovateľa ide o osobu, ktorá bola v minulosti dvakrát súdne trestaná, no nezohľadnil to, že tieto odsúdenia boli zahladené. Sťažovateľ poznamenáva, že predošlá trestná činnosť spáchaná pred 30 rokmi nemala súvislosť s páchaním ďalšej trestnej činnosti, pretože v nej nebol zahrnutý finančný motív a druhý trestný čin bol spáchaný z nedbanlivosti.

7. Krajský súd sa rozhodol nenahradiť väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, keďže vzhľadom na závažnosť trestnej činnosti je obava z možného pokračovania páchania trestnej činnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 dohovoru:

8. Ústavný súd v prvom rade v súlade so svojou konštantnou judikatúrou pripomína, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci,

ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 17/01, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 12/05, IV. ÚS 238/07).

9. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09). Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (III. ÚS 271/07).

10. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05), s ktorým musí byť v súlade, vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane [pozri obdobne napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLĽP“) vo veciach Winterwerp v. Holandsko z 24. 10. 1979, séria A, č. 33, s. 19 – 20, bod 45, a Baranowski v. Poľsko z 28. 3. 2000, č. 28358/95, bod 51].

11. Z komentovaného znenia dohovoru vyplýva, že „ESLP – podľa svojich vlastných slov (pozri napr. Ignatenco, § 79; Khodorkovskiy proti Rusku, rozsudok, 31. 5. 2011, č. 5829/04, bod 184) – vo svojej judikatúre identifikoval štyri základné dôvody, ktoré môžu odôvodňovať väzbu v trestnom konaní: nebezpečenstvo úteku (Stögmüller proti Rakúsku, rozsudok, 10. 11. 1969, č. 1602/62, bod 15), riziko, že obvinený môže v prípade prepustenia mariť výkon spravodlivosti (Wemhoff, bod 14) alebo spáchať ďalšie trestné činy (Matznetter proti Rakúsku, rozsudok, 10. 11. 1969, č. 2178/64, bod 9), alebo spôsobiť narušenie verejného poriadku (Letellier proti Francúzsku, rozsudok, 26. 6. 1991, č. 12369/86, bod 51)].“ (Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 515).

12. Ústavný súd zároveň považuje za potrebné zvýrazniť, že v každom jednotlivom prípade tvrdeného porušenia základného práva na osobnú slobodu je povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať na konkrétne okolnosti preskúmvanej veci (II. ÚS 353/06, II. ÚS 142/07, II. ÚS 80/08, I. ÚS 59/2016, taktiež aj rozsudky ESLP vo veciach Letellier v. Francúzsko z 26. 6. 1991, Annuaire, č. 207; Navarra v. Francúzsko z 23. 11. 1993, Annuaire, č. 273-B a ďalšie).

13. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Teda úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 464/2011).

14. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietanú arbitrárnosť a nedostatočnú odôvodnenosť rozhodnutia krajského súdu, ktorý sa podľa sťažovateľa riadne nevysporiadal so všetkými pre rozhodnutie relevantnými skutočnosťami a argumentmi, ústavný súd pri skúmaní tejto otázky vychádzal zo svojho ústavného postavenia a ako nezávislý orgán ochrany ústavnosti preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom sťažovateľom označených práv podľa ústavy a dohovoru týkajúcich sa práva na osobnú slobodu.

15. Krajský súd v úvode odôvodnenia napadnutého rozhodnutia zrekapituloval výsledok prvostupňového konania o osobnej slobode obvineného a následne zhrnul argumentáciu príslušného prokurátora v prospech uvalenia väzby, ako aj dôvody uvádzané obvineným (a jeho obhajcom) proti takému rozhodnutiu. Išlo o obsah písomných podaní strán trestného konania, ale aj o ich vyjadrenia na verejnom zasadnutí krajského súdu.

16. Následne vo vzťahu k prvostupňovému rozhodnutiu krajský súd vytkol okresnému súdu, že pri svojom rozhodovaní nepostupoval správne, keď vôbec nevzal do úvahy a nezohľadnil charakter trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu. Podľa krajského súdu ide o rozsiahlu daňovú trestnú činnosť.

17. Za dôvodné krajský súd považoval poukázanie príslušného prokurátora na to, že zo strany obvinených nešlo o ojedinelý útok na záujem chránený TZ, ktorý by bol vybočením z medzí (tzv. excesom) z inak riadne vedeného života. V danom prípade sa obvineným vrátane sťažovateľa kladie za vinu závažná daňová trestná činnosť rozsiahleho charakteru páchaná systematicky po dlhší čas a u sťažovateľa (a ďalšieho obvineného) aj vo vyššej forme trestnej súčinnosti, t. j. vo forme organizovanej skupiny. Podľa krajského súdu išlo o sofistikovanú a prepracovanú trestnú činnosť, v ktorej boli obvinení dobre ukotvení, mali silný finančný motív páchať ju a trestná činnosť im mala prinášať vysoké zisky na úkor štátneho rozpočtu.

18. Tejto trestnej činnosti sa pritom mali obvinení (aj sťažovateľ) dopúšťať napriek tomu, že ako sami uvádzali a zdôrazňoval to aj okresný súd, mali stabilný a legálny zdroj svojich príjmov, teda neboli odkázaní zarábať si na živobytie takýmto spôsobom. Tu ale práve skutočnosť, že obvinení neboli odkázaní na tento druh trestnej činnosti, ale napriek tomu sa jej mali systematicky, opakovane a po dlhší čas venovať, odôvodňovala podľa krajského súdu obavu, že by mohli v tejto trestnej činnosti pokračovať.

19. U sťažovateľa a ďalšieho obvineného krajský súd považoval za potrebné poukázať aj na ich sklony k páchaniu trestnej činnosti, keďže obaja boli v minulosti už dvakrát súdne trestaní. Konajúci súd uznal, že aktuálne sa na oboch hľadelo, akoby neboli odsúdení, ale to neznamená, že by sa na nich malo hľadiť tak, ako keby skutok, za ktorý boli v minulosti právoplatne odsúdení, sa vôbec nestal. Krajský súd svoj postoj k tomuto tvrdeniu vysvetlil tak, že zákon ustanovuje len fikciu neodsúdenia páchatel'a v dôsledku zahladenia odsúdenia, nie fikciu, že sa nestal skutok, za ktorý bol právoplatne odsúdený. Zahladením odsúdenia alebo zákonnou fikciou neodsúdenia právne zaniká iba skutočnosť odsúdenia za trestný čin, ale nie aj sama skutočnosť, že páchatel' spáchal trestný čin (R 71/1975). Fikcia zahladenia odsúdenia nebráni tomu, aby súd pri hodnotení možnosti nápravy prihliadol na skutočnosť, že páchatel' už v minulosti spáchal trestný čin, a z tejto skutočnosti vyvodil príslušné závery z hľadiska jeho sklonu k trestnej činnosti a jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným TZ, možnosti jeho nápravy a podobne (R 10/1974).

20. Podľa názoru krajského súdu nemožnosť alternovať väzbu obvinených (aj sťažovateľa) dohľadom probačného a mediačného úradníka ani za súčasného uloženia primeraných povinností a obmedzení podľa § 82 TP vyplývala najmä z charakteru a závažnosti trestnej činnosti, okolností prípadu a osôb obvinených, ako boli charakterizované v odôvodnení rozhodnutia. Obava z možného pokračovania v trestnej činnosti obvinenými bola v danom štádiu trestného stíhania natoľko intenzívna, že s prihliadnutím na objektívne možnosti realizácie dohľadu mediačného a probačného úradníka a jeho predpokladaný efekt sa táto forma nahradenia väzby javila krajskému súdu ako nedostatočná a neadekvátne.

21. K uvedenému krajský súd dodal, že nahradenie väzby prostriedkom prípustným podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody (§ 80 a § 81 TP) a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účel väzby, je možnosťou, ale nie právom obvinených. Pri rozhodovaní musí súd vždy zvažovať, či nahradenie väzby preváži nad dôvodnou obavou vyjadrenou v § 71 ods. 1 písm. c) TP a v tomto prípade to tak nebolo.

22. Podľa názoru krajského súdu v posudzovanom prípade väzba sťažovateľa (a ďalších obvinených) reflektovala zásady primeranosti a zdržanlivosti a spĺňala aj atribúty proporcionality.

23. Ústavný súd podrobil ústavnoprávnemu prieskumu závery krajského súdu. Tie vo vzťahu k štandardom a princípom, na ktorých stojí väzobný proces, sú pomerne striktné, no vzhľadom na úvodné štádium väzby ústavnoprávne udržateľné. Ústavný súd tým myslí predovšetkým prístup k väzbe ako k *ultima ratio* inštitútu vo vzťahu k možnostiam jej nahradenia. Krajský súd zreteľne uviedol, v čom podľa neho spočívala existencia obavy z možného pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľa, t. j. existencia dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) TP. Reagoval pritom aj na sťažovateľom namietanú skutočnosť, že obvinení neboli odkázaní na páchanie trestnej činnosti, avšak túto skutočnosť vyhodnotil inak, ako ju vnímal sťažovateľ. Rovnako je z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, prečo v predmetnej trestnej veci nešlo o exces, ako to v ústavnej sťažnosti sťažovateľ tvrdí. Ani výška škody spôsobená trestným činom a jej prípadné sťažovateľom vytykané nadhodnotenie orgánmi činnými v trestnom konaní zjavne nepredstavovalo rozhodujúcu okolnosť pre rozhodnutie o potrebe pozbavenia sťažovateľa jeho osobnej slobody. A napokon z rozhodnutia tiež jednoznačne vyplýva, prečo bolo možné konanie prípadných páchatel'ov stíhanej trestnej činnosti považovať za systematickú rozsiahlu daňovú trestnú činnosť páchanú dlhší čas prepracovaným a sofistikovaným spôsobom organizovanou skupinou.

24. Takáto klasifikácia konania vyplýva predovšetkým z jeho skutkového popisu uvedeného príslušným prokurátorom, ktorého podstatné sentencie krajský súd do svojho rozhodnutia prevzal bez toho, aby ich správnosť akýmkoľvek významným spôsobom nenegoval alebo odmietol. Z neho vyplynulo, že obvinení v prípade skutku v bode 1 a 2 (vzťahujúce sa na sťažovateľa) mali trestnú činnosť kladenú im za vinu páchať od apríla roku 2018 až do marca roku 2021, a to opakovaním činov naplňajúcich znaky rovnakej skutkovej podstaty, t. j. formou pokračovania v trestnom čine, ktorá predpokladá mnohosť útokov vedených jednotným zámerom páchatel'ov. Sťažovateľ spolu s ďalším obvineným sa mali skutku v bode 1 dopustiť deviatimi čiastkovými útokmi a v bode 2 dvomi čiastkovými útokmi za súčasného naplnenia znakov dvoch skutkových podstát trestných činov.

25. Krajský súd, parafrázujúc prokurátora príslušnej prokuratúry, v naratívnej časti svojho rozhodnutia relatívne obsiahlo opísal spôsob, ako malo k páchaniu trestnej činnosti dôjsť. Uviedol, že k vytvoreniu organizovanej skupiny malo dôjsť v roku 2017 na účel páchania ekonomickej, najmä daňovej trestnej činnosti prostredníctvom fakturačných reťazcov, a to v prospech spoluobvineného [REDAKOVANÉ], resp. jeho obchodnej spoločnosti, ktorá vystupovala ako objednávateľ týchto fakturácií a ktorá súčasne predstavovala v tomto reťazci koncového užívateľa daňových výhod. Poskytovanie rôznych služieb mali obvinení zabezpečiť tzv. „nárazníkovou“ spoločnosťou a za tieto plnenia vyhotovovali dodávateľské faktúry, ktoré slúžili výlučne na umelé navyšovanie nákladov spoločnosti a zároveň navýšenie sumy, ktorú evidovali a uplatňovali ako odpočet DPH z prijatých faktúr, a tým účelovo znižovali daňovú povinnosť tejto spoločnosti. Priebeh fiktívnej fakturácie mal spočívať v tom, že na základe predchádzajúcej vzájomnej dohody boli spoločnosti z uhradených finančných prostriedkov vracané celé fakturované sumy bez DPH, ktorá predstavovala províziu pre ďalších obvinených, a majoritná časť z fakturovanej sumy bola spoločnosti vracaná späť v hotovosti ako tzv. „čierne peniaze“.

Z dôvodu, aby nedošlo k odkrytiu takto páchanej daňovej trestnej činnosti prostredníctvom daňových kontrol, mali obvinení zabezpečiť obdobným spôsobom vystavovanie tzv. „nákladových“ faktúr za províziu z vyfakturovanej sumy, hoci k zdaniteľnému plneniu reálne neprichádzalo. Konštatovanie, že práve v dôsledku vysokých tržieb obvinení umelo navyšovali náklady pre spoločnosť, čím účelovo znižovali daňovú povinnosť tejto spoločnosti, vychádzalo z konkrétnych v rozhodnutí uvedených skutočností. Svedčiť o tom mala aj účtovná závierka za zdaňovacie obdobie roka 2020, z ktorej vyplývali konkrétne údaje na podporu uvedených záverov.

26. Krajský súd, preberajúc argumentáciu prokurátora, poukázal aj na ďalšie dôkazy vyplývajúce z vykonanej domovej prehliadky [REDAKOVANÉ] a zaistený listinný materiál s popisom viacerých spoločností preukazujúcich fiktívnu fakturáciu v prospech spoločnosti. V neprospech obvinených (medzi nimi aj sťažovateľa) mal svedčiť samotný charakter trestnej činnosti (dlhodobosť, prepracovanosť), z ktorej obvineným plynuli rozsiahle príjmy zabezpečujúce ich nadštandardnú životnú úroveň. Preukázať to malo aj dovtedy vykonané finančné vyšetrovanie vykonané v zmysle § 119 ods. 1 písm. f) a g) TP. K tejto skutočnosti pristupovala aj okolnosť, že obvinení stále vystupovali ako spoločníci a konatelia viacerých obchodných spoločností, na základe čoho existovala dôvodná obava, že by naďalej pokračovali v činnosti popísanej v skutkovej vete v bode 1 a 2 uznesenia o vznesení obvinenia, prípadne v trestnej činnosti inej povahy s poukazom na ich postavenie v týchto spoločnostiach. Na podporu záveru o existencii dôvodu preventívnej väzby prokurátor poukázal aj na ustálenú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, podľa ktorej dôvodné podozrenie z rozsiahlej majetkovej trestnej činnosti, ktorá mala byť páchaná po dlhšiu dobu opakovaním činov naplňajúcich znaky rovnakej skutkovej podstaty, t. j. formou pokračovania v trestnom čine (§ 122 ods. 10 TZ), ako aj to, že páchatel sa mal dopustiť viacerých úmyselných trestných činov v reálnom súbehu a trestnú činnosť mal páchať až do zadržania, môže predstavovať konkrétne skutočnosti, z ktorých vyplýva dôvodná obava v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) TP, že bude pokračovať v trestnej činnosti (obdobne uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Tost 8/2018 zo 14. apríla 2018).

27. Dovtedy vykonané dokazovanie teda malo svedčiť o existencii podozrenia, že vo vzťahu ku konaniu obvinených ide o zabehnutý spôsob ekonomickej trestnej činnosti charakterizovaný vzájomne dohodnutým prepojením jednotlivých obvinených v tom-ktorom skutku prostredníctvom výkonu podnikateľskej činnosti v obchodných spoločnostiach, následkom čoho bola reálna škoda spôsobená štátu v podobe následku skrátenia dane a vyplatenia nadmerných odpočtov na DPH. V danom prípade teda hrozilo neúmerne riziko vytvorenia ďalšieho riadeného reťazca podnikateľských subjektov, ktorého jediným účelom bude vytváranie obchodných operácií, hoc aj za dodržania formálnych podmienok vyplývajúcich zo zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, na účel neoprávneného uplatnenia práva na odpočítanie DPH, resp. aj na účel neoprávneného uplatnenia nadmerného odpočtu DPH.

28. Podľa názoru ústavného súdu uvedená prezentácia zisteného potencionálneho priebehu stíhaných skutkov (reflektujúca uznesenie o vznesení obvinenia), ktorá je obsiahnutá v napadnutom rozhodnutí krajského súdu a ktorú tento súd nijako významne nespochybnil ani neodmietol, jasne a dostatočne opodstatňuje záver o akceptovateľnosti prijatého hodnotenia uvedenej trestnej činnosti ako systematickej, rozsiahlej, páchanej dlhší čas prepracovaným a sofistifikovaným spôsobom organizovanou skupinou.

29. Ústavný súd neakceptoval ani tvrdenie sťažovateľa, že sa krajský súd „lakonicky“ vysporiadal s predošlými odsúdeniami sťažovateľa. Práve naopak, krajský súd rozviedol dôvody, pre ktoré na túto skutočnosť prihliadol. Avšak podstatným v tejto súvislosti bolo, že rozhodnutie o väzbe sťažovateľa „nestálo“ na tomto dôvode ako jedinom. Z rozhodnutia krajského súdu je evidentné, že podstatnými pre jeho konečný verdikt boli jednoznačne iné závažné dôvody.

30. Ústavný súd po vykonaní jemu prislúchajúcemu prieskumu označeného uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že konajúci súd dostatočne a presvedčivo odôvodnil svoje rozhodnutie o potrebe pozbavenia sťažovateľa jeho osobnej slobody. Nemožno sa pritom stotožniť s jeho argumentáciou o arbitrárnej podstate napadnutého uznesenia, keďže označené uznesenie vychádza z konkrétnych (skutkových) okolností zohľadňovaných pri rozhodovaní o sťažovateľovej väzbe. Hodnotenie dôkazov z hľadiska, či obsahujú dostatočné dôvody na vzatie sťažovateľa do väzby, realizuje vo väzobných veciach všeobecný súd, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takého zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní. Sťažovateľom iniciovaný ústavný prieskum väzobného rozhodnutia týkajúceho sa jeho osoby teda mohol spočívať len v posúdení, či k obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa došlo z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanovuje TP.

31. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd dostatočne odôvodnil danosť dôvodu väzby sťažovateľa, svoje závery oprel o konkrétne skutočnosti, a teda že napadnuté rozhodnutie nebolo vydané len na základe abstraktnej úvahy. V prípade sťažovateľa sa teda nepreukázala neoprávnenosť pozbavenia jeho osobnej slobody väzbou, resp. preukázala sa jej nevyhnutnosť a primeranosť k dosiahnutiu legitímneho cieľa. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia v zásade nevyplýva nič, čo by signalizovalo svojvoľný alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcim súdom vrátane základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru, ktoré mali byť napadnutým uznesením krajského súdu porušené.

32. Vzhľadom na uvedené neprichádzalo do úvahy konštatovať arbitrárnosť alebo neodôvodnenosť napadnutého uznesenia krajského súdu. V zmysle svojej judikatúry ústavný súd považuje za protiústavné a arbitrárne iba tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo však nie je tento prípad. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Ani to sa však v danej veci nestalo, keďže krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia TP podstatné pre posúdenie veci [§ 71 ods. 1 písm. c) a § 80 ods. 1 10 písm. c) TP] interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné.

33. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

34. S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti a okolnosti danej veci ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty:

35. Porušenie prezumpcie nevinu sťažovateľ badal v konštatovaní krajského súdu, že „v takto rozsiahlej daňovej trestnej činnosti, kde je vyšetrowanie ešte len na začiatku ani vedomosť polície o identite možných páchatel'ov nepostačuje k tomu, aby prípadná ďalšia trestná činnosť bola zmarená“. Je presvedčený, že krajský súd týmto výrokom okrem prezumovania jeho viny predpokladal tiež existenciu ďalšej (dovtedy neodhalenej) trestnej činnosti.

36. Ústavný súd názor sťažovateľa v tomto ohľade nezdíeľa. Nezistil totiž, aby konajúci všeobecný súd v okolnostiach daného prípadu touto argumentáciou prejudikoval rozhodnutie vo veci samej, a tak prelomil zásadu prezumpcie nevinu sťažovateľa, podľa ktorej každý, proti komu sa vedie trestné konanie, sa považuje za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu (III. ÚS 1/2011).

37. Princíp prezumpcie nevinu je porušený najmä akýmkoľvek súdnym rozhodnutím, ktoré vyjadruje presvedčenie, že určitá osoba je vinná z trestného činu bez toho, aby jej vina bola preukázaná zákonným spôsobom. Za porušenie princípu prezumpcie nevinu treba považovať, ak súd dáva verejne najavo, že zastáva názor, že osoba je páchatel'om a považuje ho za vopred odsúdeného (III. ÚS 410/08).

38. Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že k porušeniu prezumpcie nevinu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom (pozri rozsudok *Daktaras v. Litva* z 10. 10. 2000). Súčasne EŠLP zdôraznil, že trebarobiť rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („a state of suspicion“). Prvé porušujú prezumpciu nevinu, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo bezchybné 11 („unobjectionable“) v rôznych situáciách posudzovaných EŠLP (pozri napr. rozsudky *Lutz v. Nemecko* z 25. 8. 1987, *Englert v. Nemecko* z 25. 8. 1987, *Leutscher v. Holandsko* z 26. 3. 1996).

39. Ústavný súd je toho názoru, že formulácia odôvodnenia potreby ponechania sťažovateľa vo väzbe krajským súdom je založená na dôvodných, resp. prirodzených a logických predpokladoch určitých (súdom uvedených) skutočností, t. j. neprejudikovala vinu sťažovateľa zo spáchania stíhaného skutku. Právne úvahy krajského súdu neprekročili rámec hodnotiaceho úsudku vyjadreného v rovine určitej miery pravdepodobnosti a založeného na zhodnotení vo veci vykonaného dokazovania a konštatovaných skutkových a iných zistení potrebných pre zdôvodnenie pretrvávajúceho podozrenia z trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu. V súhrne hodnotiace úvahy krajského súdu smerovali len k zisteniu, či pretrváva podozrenie z trestnej činnosti kladenej sťažovateľovi za vinu a či je aktuálny dôvod preventívnej väzby. Jeho úvahy posudzované v ich funkčnom komplexe sú vyjadrené v rovine miery rozumnej pravdepodobnosti a z pohľadu ústavného súdu nimi krajský súd neprekročil hranicu ich ústavnej akceptovateľnosti v konfrontácii s princípom prezumpcie nevinu. Preto možno považovať odôvodnenie krajského súdu za ústavne konformné a zlučiteľné s obsahom garancií poskytovaných čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty.

40. Z tohto dôvodu bolo potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

41. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite ústavnej sťažnosti (žiadosť o dočasné opatrenie, resp. odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu), rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. decembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu